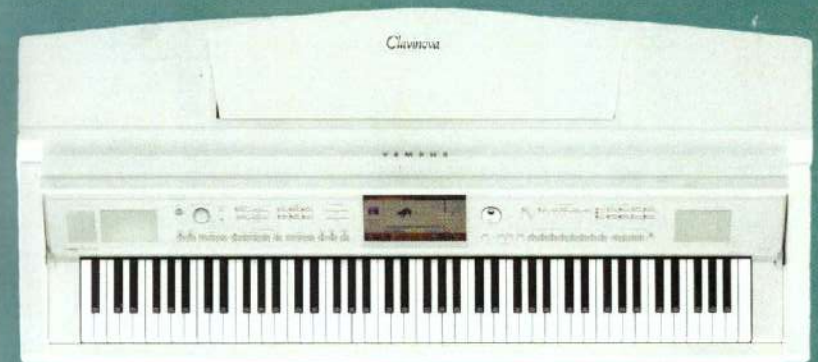

Департамент культури
виконавчого органу Київської міської ради (КМДА)
Київський міський методичний центр
закладів культури та навчальних закладів

ПРОГРАМА
по класу
КЛАВІШНИЙ СИНТЕЗАТОР

для музичної школи, музичного відділення
початкового спеціалізованого
мистецького навчального закладу
(школи естетичного виховання)

Департамент культури
виконавчого органу Київської міської
ради
(Київської міської державної адміністрації)
Київський міський методичний центр
закладів культури та навчальних закладів

ПРОГРАМА
по класу
КЛАВІШНИЙ
СИНТЕЗАТОР

Київ
2018

Програма по класу КЛАВІШНИЙ СИНТЕЗАТОР.

Укладач **ПРИМАКОВА Алла Наумівна**, викладач по класу синтезатора, завідувачка естрадним відділом КДМШ №3 ім. В. С. Косенка, член Ради міського методичного об'єднання естрадної та рок-музики

Програма рекомендована для використання у роботі «початковими спеціалізованими мистецькими навчальними закладами (школами естетичного виховання) та закладами культури.

Рецензенти:

Н. Лебедєва, старший викладач кафедри джазової музики КІМ ім. Р. М. Глієра

О. Шароватов, викладач по класу синтезатора КВНЗ КОР «Коледж культури і мистецтв»

© Прімакова А.Н., 2016

© Київський міський методичний центр закладів культури та навчальних закладів, 2016

З М І С Т

1. Пояснювальна записка	3
2. Мета та задачі програми	4
3. Характерні особливості програми	5
4. Технічні вимоги до реалізації програми	6
5. Методичне забезпечення програми	7
6. Основні етапи програми	9
7. Навчально-тематичний план	9
8. Критерії контролю за навчальним процесом	36
9. Критерії оцінювання результативності учнів	36
10. Приблизний перелік педагогічного репертуару	38
11. Список використаної та рекомендованої літератури	49
12. Список корисних інтернет-ресурсів	51

Пояснювальна записка

Останні роки спостерігається стійке зростання зацікавленості до такого сучасного музичного інструменту, як синтезатор. Повсюдна комп'ютеризація нашого суспільства та впровадження електронних комунікацій зумовили появу інструментів, які здатні використовувати усі можливості цифрового утворення та обробки звуку та стали спроможні долучатися до безмежних властивостей Інтернету.

Таке активне впровадження синтезаторів у нашу сьогоденність потребує створення нових відповідних методів навчання грі на клавішному синтезаторі.

Поширені функціональні можливості дозволяють краще розвивати музичні здібності дітей, а саме – почуття ритму, інтонаційний та тембровий слух, а також надавати базові уявлення

щодо різноманітних стилевих музичних напрямків та специфіки гри на різних інструментах. Крім того, синтезатор спроможний замінити собою інший інструмент у складі будь-якого ансамблю, що робить його практично незамінним. Простота використання на початковому етапі навчання, можливість самостійного музикування та широкий вибір моделей дозволяють залучати до музичних занять велику кількість дітей та підлітків, що сприяє загальному розвитку музичної культури у суспільстві

Мета та задачі програми

Метою даної програми є розвиток музичних навичків та творчого мислення учнів, залучання їх до різних форм музичної діяльності – виконавської, композиторської, аранжувальної, звукорежисерської та інших. Ця освітня мета досягається шляхом рішення навчальних, загальнорозвиваючих та виховних задач.

Навчальні задачі:

- Оволодіння технікою гри на інструменті, отримання та розвиток виконавських навичків, необхідних для музикування на синтезаторі;
- Ознайомлення учня із функціональними можливостями інструменту та взаємодією із комп'ютером на базі сучасних електронних та цифрових технологій;
- Вивчення музики різних стилів, епох та напрямків, вміння відтворювати на синтезаторі інтонаційні, темброві та жанрові особливості, а також національну специфіку творчості різних народів;
- Засвоєння необхідних теоретичних знань (музична грамота, основи гармонії, інструментовки та звукорежисури).

Загальнорозвиваючі задачі:

- Розвиток усіх видів музичного слуху – інтонаційного, гармонічного, тембрового, фактурного, а також почуття ритму;
- Гармонійне поєднання композиторських, імпровізаційних та виконавських навичок у роботі над музичним твором;
- Вдосконалення внутрішнього уявлення, розвиток вміння аналізувати, порівнювати та виділяти головне;
- Формування зацікавленості до музичної діяльності взагалі та формування гідного естетичного смаку.

Виховні задачі:

- Розвиток особистої культури дитини – як виконавця, так і слухача;
- Всебічний розвиток уявлення та мислення, а також виховання сили волі, наполегливості та цілеспрямованості при досягненні конкретних цілей;
- Виховання душевної та емоційної чуйності.

Характерні особливості програми

Характерною особливістю даної програми є використання не тільки нотного матеріалу з різних нотних видань для синтезатору, але й українських народних пісень та авторських сучасних творів наших співвітчизників, а також широкий спектр шедеврів світової класики, джазових стандартів та відомих естрадних мелодій.

Автор наполягає на тому, що необхідно подолати обмежене та одностороннє уявлення деяких фахівців щодо синтезатора, який пов'язаний виключно із розважальною і так званою «легкою» музикою. Цей інструмент має безліч можливостей для використання у будь-яких видах професійної музичної творчості.

Крім того, автор вважає доцільним приділяти особливу увагу під час уроків спільному музикуванню учня та викладача як одній з основ професійного росту та формування естетичного уподобань. Сумісна гра на інструменті може починатись буквально з перших занять. Вона полягає у тому, що викладач у повільному темпі грає просту гармонічну послідовність (наприклад, C – F – G – C або C – Am – Dm – G), використовуючи автоаккомпанемент. Учню пропонується «імпровізувати» на білих клавішах правою рукою, приділяючи увагу слуховій відповідності відтворених ним нот до загального звучання музики. На початковому етапі цю «імпровізацію» доцільно грати по черзі: 4 такти мелодію грає викладач, 4 такти – учень. Він вчиться розв'язувати неакордові звуки у акордові, перетворюючи дисонанси у консонанси, та робить це навіть підсвідомо, керуючись лише власним відчуттям.

Таким чином учень підсвідомо засвоює інтонаційні та ладові особливості, отримує уявлення про тривалості, штрихові рухи, розвиває свій слух та почуття ритму, тощо. Також дитина має можливість швидше познайомитися з можливостями інструменту та отримує додатковий стимул до занять.

Технічні вимоги до реалізації програми

Швидкий розвиток сучасних технологій, зокрема в області семпліювання та обробки звуку за допомогою цифрових інновацій, вимагають певного рівня клавішного синтезатору, на якому буде проводитись навчання. Бажано, щоб інструмент мав повнооктавну молоточкову клавіатуру (88 клавіш). Якщо це неможливо, припускається використання синтезатора із п'ятиоктавною динамічною клавіатурою.

Обов'язково є наявність таких функцій, як автоаккомпанемент (з різними режимами взяття акордів – звичайного, спрощеного, повноклавіатурного та ін.); великі банки тембрів та стилів; можливість запису музики («сонгів») у реальному часі та її редагування; функції SPLIT (розподілу клавіатури) та DUAL

або LAYER (розділення клавіатури для використання двох тембрів одночасно та можливості накладання одного тембру на інший). Сумісність із MIDI-стандартом зараз присутня у всіх сучасних синтезаторів.

Необхідним вважається облаштування синтезатору портом USB для обміну інформацією за допомогою компактних цифрових носіїв (флеш-пристроїв) та можливості підключення до мережі Інтернет. Також вітається наявність панелей реєстраційної пам'яті та MULTY PAD.

Для успішної реалізації програми велике значення має можливість використання таких технічних засобів, як програвачі компакт-дисків, комп'ютери, ноутбуки та планшети. За допомогою цих пристроїв учень зможе прослухати та/або побачити виконання певного музичного твору видатними музикантами, що буде сприяти його зацікавленості та загально-музичному розвитку. Бажано також підключення до Інтернету (дротове або Wi-Fi).

Марка інструменту може бути будь-яка, але більш переважне використання синтезаторів таких фірм, як YAMAHA, ROLAND, KORG та KURZWEIL.

Методичне забезпечення програми

Програма розрахована на 6 років навчання. При бажанні учень має можливість продовжити навчання у 7 класі.

Заняття проводяться у відповідності з положеннями Типових навчальних планів, затверджених наказом Міністерства культури України від 11.08.2015 р. № 588 та робочими планами закладу естетичного виховання. Це складає 2 академічні години на тиждень з урахуванням вікових та інших особливостей учнів. Починати навчання можна з дітьми у віці 6-7 років.

Кожен урок має дві частини – теоретичну та практичну. Рішення виконавських задач здійснюється за рахунок систематичного повторення матеріалу та поступового підвищення рівня складності музичних завдань.

Слід звернути увагу на те, що вивчення запропонованого теоретично-практичного матеріалу повинно займати лише частину уроку. Решта часу слід розподіляти між повторенням пройденого раніше та вивченням конкретних п'єс, що готуються учнем до публічного виступу. Робота над певними технічними навичками має не окреме значення та поєднується із роботою над музичним твором.

Викладач під час уроку поєднує різноманітні методи навчання – наглядний (виконання твору саме викладачем або прослуховування аудіо- або відеоматеріалів), розмовний (розповідь, співбесіда, пояснення, зауваження) та практичний (виконання учнем музичних вправ та послідовна робота над твором).

Запорукою успішного засвоєння учнем музичного матеріалу являється грамотний та обґрунтований вибір педагогічного матеріалу. Він потрібен бути якомога різноманітним та охоплювати як класичні, так і народні та сучасні твори. П'єси повинні бути яскравими та цікавими, обов'язково відповідати віковим та характерним особливостям учня, а також рівню його технічного та музичного розвитку.

На сьогоднішній день завдяки розповсюдженню Інтернету питання «де взяти нотний матеріал?» вже майже не існує. У Всесвітній мережі можна знайти безліч збірок як із авторськими творами для синтезатора, так і з перекладеннями та аранжуванням відомих класичних, народних, естрадних та джазових творів. Тут проблемою видається вже саме вибір твору та його обробки, яка б відповідала рішенням конкретних педагогічних задач.

З метою підвищення зацікавленості учнів у навчальному процесі рішення певних задач можна поєднувати з виконанням власних творчих композицій, які можна включати у індивідуальні плани учнів, виконувати на контрольних та творчих заходах, тощо.

Важливим є використання синтезатору у колективному музиченні (разом із викладачем або у класі ансамблю). Це стимулює дитину на більш активну працю, сприяє зацікавленості учня у кінцевому результаті роботи та поширює музичний кругозір.

Основні етапи програми

Період навчання у класі синтезатора умовно розподіляється на три етапи:

I етап (1-2 класи) – початкове навчання, отримання основних теоретичних знань, знайомство із синтезатором та його можливостями, засвоєння первинних технічних навичок та загальне введення у світ музичного мистецтва.

II етап (3-5 класи) – основний період навчання, у якому учні поглиблюють музичні знання, розширюють свій кругозір та вдосконалюють навички, отримані на I етапі. В цей час доцільно приділяти увагу знайомству з прийомами аранжування та імпровізації.

III етап (6-7 класи) – заключний етап професійного вдосконалення, закріплення отриманих знань та навичок, самостійне застосування їх у роботі.

Навчально-тематичний план

1 рік навчання

№№	Тема	Загальна кількість годин	Теорія, год.	Практика, год.
1.	Знайомство з цифровим синтезатором. Техніка безпеки під час роботи	2	1	1
2.	Організація посадки за інструментом, правильна постановка рук	3	1	2
3.	Знайомство з технічними та виразними можливостями цифрових клавішних інструментів	3	1,5	1,5
4.	Вивчення клавіатури	4	1	3
5.	Базові складові нотної грамоти: нотоносець, скрипковий ключ, запис нот	6	2	4
6.	Тривалості. Паузи	4	1	3
7.	Прості побудови: фраза, речення, період	2	1	1
8.	Назви, характерні особливості та розташування банків стилів та тембрів	2	1	1
9.	Знаки альтерації	2	0,5	1,5

10.	Штрихові рухи: легато, нон легато, стаккато	3	0,5	2,5
11.	Створення власних образів за допомогою вбудованих звукових ефектів синтезатора	2	0,5	1,5
12.	Прості розміри: 2/4, 3/4	2	0,5	1,5
13.	Поняття про автоаккомпанемент. Основні кнопки керування	2	0,5	1,5
14.	Динамічні відтінки	2	1	1
15.	Основні музичні жанри: танець, пісня, марш	2	0,5	1,5
16.	Читання з листа	6	1	5
17.	Імпровізація на синтезаторі	5	1	4
18.	Басовий ключ	2	0,5	1,5
19.	Акомпанемент у режимі спрощеного взяття акордів	4	1	3
20.	Підготовка до публічного виступу	4	1	3
		62*	18	44

*Рекомендації щодо кількості годин у році є орієнтовними і можуть зменшуватись або збільшуватись за рахунок канікул, державних та календарних свят, вихідних днів, тощо. У разі зменшення кількості занять доцільна інтенсифікація вивчення нового матеріалу. Якщо кількість уроків збільшується, додатковий час слід використовувати для повторення та закріплення пройденого матеріалу.

Зміст тем 1 року навчання

Тема 1. Знайомство з клавiшним синтезатором як представником родини електронних цифрових інструментів. Техніка безпеки при роботі з інструментом. Підключення синтезатору до мережі електропостачання, вмикання/вимикання. Догляд за інструментом, організація робочого місця.

ПРАКТИКА: засвоєння отриманих знань.

Тема 2. Розміщення інструменту під час гри. Вільне та зручне розташування учня за синтезатором – сидячи або стоячи. Правильне положення рук (ліктьї мають бути на рівні клавiатури) та корпусу, природні вільні рухи кистей та пальців.

ПРАКТИКА: виконання довгих звуків різними тембрами, починаючи з використання третього пальця. Вправи на розвиток постановки.

Тема 3. Знайомство з технічними та виразними можливостями цифрових синтезаторів: мультітембральність, динамічність клавiатури, організація тембрів та стилів у відповідних банках даних, використання всієї клавiатури або режиму автоаккомпанементу, а також функцій SPLIT та DUAL.

ПРАКТИКА: гра на інструменті з використанням різних тембрів, накладання двох голосів або гра різними тембрами одночасно в режимі розділення клавiатури SPLIT.

Тема 4. Вивчення клавiатури, назви нот та їхнього розташування, знайомство з октавами. Поняття про регістри та зону автоаккомпанементу, а також можливість її збільшення чи зменшення.

ПРАКТИКА: гра по білих та чорних клавiшах у різних октавах. Вміння виділяти зону автоаккомпанементу.

Тема 5. Знайомство з основами нотної грамоти: нотоносець, скрипковий ключ, графічне позначення нот.

ПРАКТИКА: гра з листа спочатку окремих нот у вільному розташуванні, потім – невеличких п'єс початкового рівню складності.

Тема 6. Знайомство з тривалостями, паузами, їхнім позначенням та відтворенням на інструменті або голосом.

ПРАКТИКА: виконання на синтезаторі невеличких творів з використанням різних тривалостей та їх поєднанням (ритмічні фактури).

Тема 7. Поняття про фрази, речення, періоди та куплети.

ПРАКТИКА: гра на синтезаторі окремих фраз, речень та періодів у невеличких творах.

Тема 8. Знайомство з основними банками стилів («паттернов») та тембрів («голосів»), а також принципами їхнього розміщення (по стилям, групам інструментів).

ПРАКТИКА: вміння знаходити та вмикати на інструменті потрібний стиль або тембр (музичний інструмент, голос, звуковий ефект тощо). Гра невеличких мотивів різними тембрами.

Тема 9. Поняття про півтон. Вивчення знаків альтерації, їхнє написання, промови та відтворення на інструменті. Ключові та випадкові знаки альтерації та їхні відмінності.

ПРАКТИКА: виконання на синтезаторі спочатку окремих нот, а потім – невеличких п'єс із знаками альтерації різних видів.

Тема 10. Знайомство із базовими штриховими рухами: легато, нон легато, стакато. Підкладання першого пальцю.

ПРАКТИКА: гра технічних завдань і невеличких творів з використанням різних штрихів. Спочатку доцільно грати в одній позиції, по черзі кожною рукою, а потім – за допомогою підкладання першого пальця та обома руками разом.

Тема 11. Створення простих та яскравих образів за допомогою вбудованих звукових ефектів.

ПРАКТИКА: гра на інструменті різних звукових ефектів з урахуванням реєстрів, штрихів та сили натискання клавіш. Створення та виконання власних образів та/або цілих озвучених розповідей.

Тема 12. Знайомство з простими розмірами 2/4 та 3/4.

ПРАКТИКА: виконання п'єс у цих розмірах із рахуванням вголос. Практичні завдання у зошиті на розміщення тактових меж у різних ритмічних малюнках.

Тема 13. Знайомство з функцією автоаккомпанементу. Вивчення основних клавіш керування автоаккомпанементом: START, STOP, SYNCHRO START, FILL IN, INTRO, ENDING.

ПРАКТИКА: відтворення партії ударних інструментів за допомогою кнопок START, STOP, SYNCHRO START, FILL IN. Початок та закінчення твору, можливість змінювати вступ та закінчення (за наявністю даної функції). Закріплення отриманих знань на синтезаторі.

Тема 14. Поняття про динаміку. Знайомство з італійськими термінами – *pp, p, mp, mf, f, ff, crescendo, diminuendo*. Скорочене позначення динамічних відтінків у нотному тексті.

ПРАКТИКА: гра невеличких п'єс з використанням динамічних відтінків.

Тема 15. Знайомство з основними музичними жанрами – танцем, піснею та маршем.

ПРАКТИКА: виконання на інструменті нескладних п'єс у зазначених музичних жанрах.

Тема 16. Робота над розвитком вміння читати з листа

ПРАКТИКА: читання з листа простих п'єс – спочатку правою рукою з акомпанементом викладача, надалі – обома руками.

Тема 17. Поняття про імпровізацію – відтворення музики безпосередньо під час виконання. Розвиток вміння розв'язувати неакордові звуки (дисонанси) у акордові (консонанси).

ПРАКТИКА: імпровізація на синтезаторі простих побудов (на 4 та 8 тактів) правою рукою під супроводження акомпанементу, який грає викладач. На початковому етапі імпровізація у формі діалогу: викладач – учень. Бажано грати повторювані гармонічні послідовності (наприклад, T-S-D-T), використовуючи прості ритми в тональностях до двох знаків.

Тема 18. Знайомство з басовим ключем та записом нот у ньому.

ПРАКТИКА: Гра на синтезаторі простих мелодій лівою рукою у басовому ключі та/або простої гармонічної послідовності (наприклад, T-S-D-T) у регістрі малої та великої октав.

Тема 19. Знайомство з грою автоакомпанементу у режимі спрощеного взяття акордів за допомогою одної чи двох нот (наприклад, як у режимі SINGLE FINGERED, та ін. подібних). Використання клавіш керування автоакомпанементом.

ПРАКТИКА: самостійна гра акомпанементу невеличких простих п'єс або побудов.

Тема 20. Поведінка на сцені під час публічного виступу.

ПРАКТИКА: заключний етап вивчення музичного репертуару, спрямований на підготовку до публічного виступу (академічного концерту, звітного концерту, відкритого уроку тощо).

Протягом навчального року учень повинен пройти 15-20 простих музичних п'єс, народних та дитячих пісень; 3-5 невеличких етюдів (як класичних, так і джазових), вправи для розвитку техніки, а також позиційні та постановочні вправи.

2 рік навчання

№ №	Тема	Загальна кількість годин	Теорія, год.	Практик а, год.
1.	Тональність C-dur	3	0,5	2,5
2.	Тоніка, домінанта, субдомінанта.	3	1	2
3.	Позначення найбільш поширених темпів та уповільнення темпу	2	0,5	1,5
4.	Тембри клавішних та електро-клавішних інструментів	4	1	3
5.	Розмір 4/4	2	0,5	1,5
6.	Режими клавіатури SPLIT та LAYER (DUAL)	4	1	3

7.	Тембри струно-смичкових інструментів	3	1	2
8.	Інтервали	4	1	3
9.	Тембри дерев'яних та мідних духових інструментів	3	1	2
10.	Стилі популярної, танцювальної та народної музики	4	1	3
11.	Тембри ударних інструментів	3	1	2
12.	Тональність a-moll	3	1	2
13.	Автоакомпанемент: настройка, зміна типів аранжування	4	1	3
14.	Тризвуки та їхні обернення	4	1	3
15.	Читання з листа	6	1	5
16.	Імпровізація на синтезаторі	6	1	5
17.	Підготовка до публічного виступу	4	0,5	3,5
		62	15	47

Зміст тем 2 року навчання

Тема 1. Поняття про гами та арпеджіо як типові види фактури, що застосовуються у виконавській практиці. Форма побудови мажорних гам, тетракорди. Аплікатура. Гама C-dur у висхідному та низхідному русі.

ПРАКТИКА: гра гами C-dur обома руками на 1 та 2 октави у різних рухах. Довгі арпеджіо на 1 та 2 октави.

Тема 2. Знайомство з основними ладовими функціями – тонікою, домінантою та субдомінантою. Базові гармонічні обороти: T – S – D – T.

ПРАКТИКА: гра на синтезаторі акомпанементу нескладних мелодій за допомогою функції спрощеного взяття акордів, використовуючи T, D та S.

Тема 3. Поняття про темп. Темпові особливості, характерні для різних жанрів та стилів музики. Італійські терміни для позначення основних темпів, а також їхнього уповільнення та прискорення. Метроном та його позначення.

ПРАКТИКА: робота з кнопками керування темпом. Виконання п'єс у заданих темпах.

Тема 4. Знайомство з тембрами акустичних та електронних клавішних інструментів, а також з відмінностями побудови звука. Вміння вмикати той чи інший клавішний інструмент.

ПРАКТИКА: опанування навичками вмикання потрібного клавішного інструменту. Гра на синтезаторі легких п'єс з використанням тембрів клавішних інструментів (ф-но, роялю, клавесину, органу, челести, родес-піано, тощо).

Тема 5. Знайомство із складним розміром 4/4. Сильні та слабкі доли.

ПРАКТИКА: виконання п'єс у розмірі 4/4 із рахуванням вголос, знаходження сильних долей. Практичні завдання у зошиті на розміщення тактових меж у різних ритмічних малюнках.

Тема 6. Знайомство з режимами клавіатури SPLIT та DUAL, можливість регулювати точку розподілу клавіатури та гучність кожного з голосів.

ПРАКТИКА: змінювання точки розподілення клавіатури у режимі SPLIT та задавання різних тембрів для двох частин. Вибір та накладання двох тембрів у режимі LAYER (DUAL). Гра на синтезаторі нескладних п'єс з використанням зазначених режимів.

Тема 7. Знайомство з тембрами струно-смичкових інструментів, а також з відмінностями звуковидобування. Вміння вмикати той чи інший струнний інструмент.

ПРАКТИКА: опанування навичками вмикання потрібного струно-смичкового інструменту. Гра на синтезаторі легких п'єс з використанням тембрів струнних інструментів (скрипки, альту, віолончелі, контрабасу, арфи, скрипкового ансамблю та оркестру).

Тема 8. Поняття про діатонічні інтервали в межах октави.

ПРАКТИКА: побудова заданих інтервалів, а також визначення їх на слух.

Тема 9. Знайомство з тембрами дерев'яних та мідних духових інструментів, а також з відмінностями звуковидобування. Вміння вмикати той чи інший духовий інструмент.

ПРАКТИКА: опанування навичками вмикання потрібного духового інструменту. Гра на синтезаторі легких п'єс з використанням тембрів духових інструментів (флейти, гобою, труби, саксофону тощо, а також різноманітних брас-ансамблів).

Тема 10. Знайомство з основними стилями популярної, танцювальної та народної музики.

ПРАКТИКА: знаходження та вмикання вбудованого стилю, необхідного для створення акомпанементу, підбор відповідного супроводження до різних п'єс, обґрунтування вибору темпів тощо.

Тема 11. Знайомство з тембрами класичних та народних (національних) ударних інструментів, а також з відмінностями звуковидобування. Вміння вмикати той чи інший ударний інструмент. Використання всієї клавіатури для гри на ударних інструментах та перкусії.

ПРАКТИКА: опанування навичками вмикання потрібного ударного інструменту. Гра на клавіатурі синтезатора нескладних ритмічних побудов з використанням 3-5 ударних інструментів (бас-бочки, томів, малого барабану та тарілок).

Тема 12. Поняття про тональності, лад, мажор та мінор. Гама a-moll.

ПРАКТИКА: гра гама a-moll обома руками на 1 та 2 октави у різних рухах. Довгі арпеджіо на 1 та 2 октави.

Тема 13. Подальше опанування функцією автоакомпанементу. Вміння настроювати потрібний патерн у заданому стилі. Динамічна зміна типів аранжування за допомогою кнопки FILL IN («збивки»).

ПРАКТИКА: настройка та включення акомпанементу у межах заданого стилю. Переключення акомпанементу на різні варіанти, своєчасно використовуючи кнопку FILL IN.

Тема 14. Знайомство з тризвуками та їх оберненнями – секстакордом та квартсекстакордом. Тризвуки тонічної, домінантової та субдомінантової функцій та їхнє позначення.

ПРАКТИКА: гра тризвуків та їх обернень обома руками по черзі у тональностях C-dur та a-moll.

Тема 15. Вдосконалення навичок читання з листа.

ПРАКТИКА: читання з листа невеличких п'єс двома руками - у режимі повної клавіатури (Normal), а також з використанням автоакомпанементу у режимі спрощеного взяття акордів.

Тема 16. Подальший розвиток вміння імпровізувати.

ПРАКТИКА: імпровізація 8-тактових побудов по черзі з викладачем у повільному темпі (питально-відповідні структури).

Тема 17. Підготовка до контрольного виступу.

ПРАКТИКА: заключний - етап вивчення музичного репертуару, спрямований на підготовку до публічного виступу.

Протягом навчального року учень повинен пройти 15-20 різностильових п'єс:

- 4-6 невеликих етюдів (як класичних, так і джазових);
- 2 поліфонічних твори;
- 1-2 твори великої форми;
- 3-4 народних пісні у різних аранжуваннях;
- 2 класичні п'єси;
- 4-5 естрадних та джазових п'єс.

3 рік навчання

№№	Тема	Загальна кількість годин	Теорія, год.	Практика, год.
1.	Літеро-цифрове позначення нот та запис мажорних та мінорних тризвуків	5	1,5	3,5
2.	Літеро-цифрове позначення мажорних та мінорних септакордів	5	1,5	3,5
3.	Гама G-dur	2	0,5	1,5
4.	Стилї джазової та латиноамериканської музики	3	1	2
5.	Повторення та скорочення у нотному запису	2	0,5	1,5
6.	Особливості гармонізації на синтезаторі	3	1	2
7.	Найпростіші прийоми аранжування	4	1	3
8.	Гармонізація мелодії за допомогою T, S та D	4	1	3
9.	Аранжування знайомих мелодій	4	0,5	3,5
10.	Гама e-moll	2	0,5	1,5
11.	Транспонування	3	0,5	2,5
12.	Тембри синтезованих («семплійованих») інструментів	3	1	2
13.	Ансамблеве музикування	6	1	5
14.	Читання з листа	6	1	5
15.	Імпровізація на синтезаторі	6	1	5
16.	Підготовка до публічного виступу	4	0,5	3,5
		62	14	48

Зміст тем 3 року навчання

Тема 1. Знайомство з літеро-цифровим позначенням нот та записом простих акордів – мажорних та мінорних тризвуків у відповідності до основного тону.

ПРАКТИКА: гра на синтезаторі мажорних та мінорних тризвуків, побудованих на різних нотах. Можлива як гра в режимі повнооктавної клавіатури, так і виконання акордів лівою рукою з нескладним стилем автоакомпанементу у повільному темпі.

Тема 2. Літеро-цифровий запис великих та малих мажорних та мінорних септакордів.

ПРАКТИКА: гра у режимі повнооктавної клавіатури чотирьох видів септакордів. Читання з листа акордів у цифровому запису у вивчених тональностях (C-dur, a-moll).

Тема 3. Вивчення гами G-dur.

ПРАКТИКА: гра гами різними тембрами у режимі повнооктавної клавіатури у висхідному, низхідному та протилежних рухах у межах двох октав. Арпеджію. Акорди, складені з трьох звуків.

Тема 4. Знайомство з основними стилями джазової та латиноамериканської музики: Swing, Cool, Bebop, Big Band, Jazz Ballade, Bossa Nova, Beguine, Samba, Rhumba, Mambo та ін.

ПРАКТИКА: виконання простих 4- або 8-тактових побудов у зазначених стилях із використанням характерних гармонічних та ритмічних рис.

Тема 5. Знайомство з символами, що позначають повторення та скорочення у нотному письмі.

ПРАКТИКА: гра невеличких п'єс, у яких використовуються символи повторення та скорочення.

Тема 6. Поняття про гармонізацію мелодії.

ПРАКТИКА: аналіз мелодії та підбирання відповідної гармонії (акомпанементу) до неї.

Тема 7. Поняття про основні гармонічні функції – T, S та D.

ПРАКТИКА: гармонізація простих 8-митактових побудов, виконана лівою рукою у режимі спрощеного взяття акордів, у простих стилях (8Beat, 16Beat або Ballade) та у повільному темпі.

Тема 8. Знайомство із базовими принципами та основними прийомами аранжування.

ПРАКТИКА: розкладання акомпанементу на партію баса, ударних, ритм-секції. Виконання кожної з окремих партій по черзі.

Тема 9. Аранжування знайомих (вивчених раніше) мелодій або уривків.

ПРАКТИКА: аранжування знайомих мелодій за допомогою баса, ударних та ритмованого акомпанементу, виконаного тембром гітари або ф-но.

Тема 10. Вивчення гами e-moll.

ПРАКТИКА: гра гами різними тембрами у режимі повнооктавної клавіатури у висхідному, низхідному та протилежних рухах у межах двох октав. Арпеджію. Акорди, складені з трьох звуків.

Тема 11. Поняття про транспонування та його необхідність у деяких випадках.

ПРАКТИКА: транспонування мелодії на заданий інтервал та повертання у основну тональність за допомогою відповідних кнопок.

Тема 12. Знайомство з «семплами» та семпліюваними тембрами.

ПРАКТИКА: закріплення отриманих знань на практиці.

Тема 13. Ансамблеве музикування та його відмінності від сольного.

ПРАКТИКА: Ансамблеве музикування нескладних п'єс спочатку з викладачем, а потім з іншими учнями.

Тема 14. Вдосконалення навичків читання з листа.

ПРАКТИКА: читання з листа п'єс двома руками - у режимі повної клавіатури (Normal), а також з використанням автоакомпанементу у режимі спрощеного взяття акордів. Бажано

використовувати репертуар, що відповідає 1 класу по рівню складності.

Тема 15. Вдосконалення вміння імпровізувати.

ПРАКТИКА: імпровізація 8-тактових побудов по черзі з викладачем у повільному темпі. Використання акордових звуків та гамоподібного руху у межах тетракорду.

Тема 16. Підготовка до контрольного виступу.

ПРАКТИКА: заключний етап вивчення музичного репертуару, спрямований на підготовку до публічного виступу.

Протягом навчального року учень повинен пройти 15-20 різностильових п'єс, зокрема:

- 3-4 етуди (як класичних, так і джазових);
- 2 поліфонічних твори;
- 1-2 твори великої форми;
- 3-4 народних пісні у різних аранжуваннях;
- 1-2 класичні п'єси;
- 4-6 естрадних та джазових п'єс.

4 рік навчання

№№	Тема	Загальна кількість годин	Теорія, год.	Практика год.
1.	Зменшені та збільшені тризвуки та їх літерне позначення.	2	0,5	1,5
2.	Гама F-dur	2	0,5	1,5
3.	Використання вивчених акордів при створенні акомпанементу у режимі звичайного взяття акордів	4	0,5	3,5
4.	Створення власних композицій за допомогою автоаккомпанементу	5	1	4
5.	Функція колеса модуляції звуку (PITCH BAND)	2	0,5	1,5

6.	Гармонізація мелодії з додаванням II та VI ступенів	4	0,5	3,5
7.	Редагування тембрів	3	1	2
8.	Структура музичних побудов. Музичні форми: соната, варіації, рондо	2	0,5	1,5
9.	Функція FINGERED ON BASS	4	0,5	3,5
10.	Гама d-moll	2	0,5	1,5
11.	Підбирання на слух знайомих мелодій зі створенням оригінальної фактури акомпанементу	5	1	4
12.	Ансамблеве музикування	6	1	5
13.	Читання з листа	6	0,5	5,5
14.	Читання з листа акордів у цифровому позначенні	5	1	4
15.	Імпровізація на синтезаторі	6	1	5
16.	Підготовка до публічного виступу	4	0,5	3,5
		62	11	51

Зміст тем 4 року навчання

Тема 1. Знайомство із збільшеними та зменшеними тризвуками та їх літерним позначенням.

ПРАКТИКА: гра на синтезаторі збільшених та зменшених тризвуків у складі гармонічних послідовностей від заданих нот та за літерним записом.

Тема 2. Вивчення гами F-dur.

ПРАКТИКА: гра гами різними тембрами у режимі повнооктавної клавіатури у висхідному, низхідному та протилежних рухах у межах двох октав. Арпеджіо. Акорди, складені з трьох звуків.

Тема 3. Опанування режимом звичайного взяття акордів. Позиційні особливості.

ПРАКТИКА: гра лівою рукою акордів у простих гармонічних «сітках» із використанням позиційних особливостей та певної аплікатури.

Тема 4. Основні поняття про створення власної композиції.

ПРАКТИКА: створення учнем власних композицій за допомогою автоаккомпанементу з використанням переключення варіативних режимів обраного стилю та ритмічних заповнень (Fill In) у межах основних гармонічних функцій (T, S та D).

Тема 5. Знайомство із функціями колеса модуляції звуку (PITCH BAND), вміння настроювати його діапазон.

ПРАКТИКА: гра тембрами саксофона або електрогітари з використанням колеса PITCH BAND при висхідному та низхідному русі у різних діапазонах.

Тема 6. Розширення гармонічної різноманітності за рахунок додавання II та VI ступенів.

ПРАКТИКА: гармонізація обраних мелодій або невеликих уривків з творів з використанням акордів II та VI ступенів.

Тема 7. Можливості редагування тембрів та їх фіксування. Знайомство з кнопкою FUNCTION.

ПРАКТИКА: самостійне редагування тембрів (гучності, атаки, сустейну, обертонів та ін.) та фіксування готових тембрів у банку даних. Використання отриманих тембрів у виконанні творів.

Тема 8. Поняття про структуру музичних побудов. Знайомство з крупними музичними формами: сонатою, варіаціями, рондо.

ПРАКТИКА: аналіз крупних музичних форм з визначенням головних та побічних партій.

Тема 9. Поняття про функцію FINGERED ON BASS та доцільність її використання при мелодичній лінії баса.

ПРАКТИКА: гра на синтезаторі простих гармонічних «сіток» з використанням функції FINGERED ON BASS при виконанні простих тризвуків та опанування основними рухами. Тональності – до 3-х знаків.

Тема 10. Вивчення гами d-moll.

ПРАКТИКА: гра гами різними тембрами у режимі повнооктавної клавіатури у висхідному, низхідному та протилежних рухах у межах двох октав. Арпеджіо. Акорди, складені з трьох звуків, штрихами стакато та нон легато.

Тема 11. Створення оригінальної фактури акомпанементу знайомих мелодій або музичних уривків, підібраних «на слух».

ПРАКТИКА: самостійний вибір патерну у стилях народної або сучасної популярної музики для створення акомпанементу мелодій або музичних уривків, з урахуванням жанрових, стильових, метро-ритмічних та інших особливостей.

Тема 12. Удосконалення навичків ансамблевого музикування.

ПРАКТИКА: ансамблеве музикування п'єс з викладачем або з іншими учнями. Виконання як сольної партії, так і партії акомпанементу.

Тема 13. Вдосконалення навичків читання з листа.

ПРАКТИКА: читання з листа п'єс двома руками - у режимі повної клавіатури (Normal), а також з використанням автоаккомпанементу у режимі спрощеного взяття акордів. Бажано використовувати репертуар, що відповідає 2 класу по рівню складності.

Тема 14. Розвиток вміння читання гармонічної «сітки» по літерному запису.

ПРАКТИКА: читання з листа простих гармонічних «сіток» спочатку правою рукою у режимі повнооктавної клавіатури, а потім лівою рукою – у режимі автоаккомпанементу (у простих ритмах та повільному темпі).

Тема 15. Подальше вдосконалення навичків імпровізації.

ПРАКТИКА: Імпровізація на синтезаторі на базі простих гармонічних «сіток»: C – F – G7 – C; C – Am – G7 – C; C – Bb – Ab –

G7; Am – G – F – E. Використання методів «арпеджування» та «оспівування» акордових звуків. Створення інтонаційного очікування та його «задоволення» шляхом повторення певних мотивів, або їх варіативної форми.

Тема 16. Підготовка до контрольного виступу.

ПРАКТИКА: заключний етап вивчення музичного репертуару, спрямований на підготовку до публічного виступу.

Протягом навчального року учень повинен пройти 15-18 різностильових п'єс, зокрема:

- 3-4 етюди (як класичних, так і джазових);
- 2 поліфонічних твори;
- 1-2 твори великої форми;
- 1-2 народних пісні у різних аранжуваннях;
- 1-2 твори із власним аранжуванням;
- 1-2 класичні п'єси;
- 4-5 естрадних та джазових п'єс.

5 рік навчання

№№	Тема	Загальна кількість годин	Теорія, год.	Практика, год.
1.	Запис музики. Мультітрековий секвенсер.	4	1	3
2.	Збереження записаної музики на власну пам'ять інструменту та/або на зовнішні носії	3	1	2
3.	Гама D-dur	2	0,5	1,5
4.	Імпорт записаної музики або тембрів із зовнішніх носіїв	2	1	1
5.	Обернення тризвуків та септакордів при виконанні твору у режимі акомпанементу FINGERED ON BASS	3	1	2
6.	Використання DRUM-MASHINE при виконанні п'єс на всій клавіатурі	3	1	2
7.	Відхилення та модуляція	3	1	2
8.	Джазова артикуляція та свінг. Синкопи	3	1,5	1,5

9.	Блюзовий лад та блюзова форма	4	1,5	2,5
10.	Гама h-moll	2	0,5	1,5
11.	Створення власних композицій (мелодія плюс бас)	5	1	4
12.	Ансамблеве музикування	6	0,5	5,5
13.	Читання з листа	6	0,5	5,5
14.	Читання з листа акордів у цифровому позначенні	6	0,5	5,5
15.	Імпровізація на синтезаторі	6	1	5
16.	Підготовка до публічного виступу	4	0,5	3,5
		62	14	48

Зміст тем 5 року навчання

Тема 1. Функціональний розподіл музичної фактури на мелодію, бас, гармонічні та акомпануючі голоси.

ПРАКТИКА: Запис музики у мультітрековий секвенсер у такому порядку: мелодія, бас, акомпанемент, допоміжні голоси.

Тема 2. Збереження записаної музики на власну пам'ять інструменту та/або на зовнішні носії.

ПРАКТИКА: покрокове виконання дій щодо збереження записаної музики на власну пам'ять інструменту та/або на зовнішні носії (флеш-накопичувачі, MP3 – пристрої).

Тема 3. Вивчення гами D-dur.

ПРАКТИКА: гра гами різними тембрами у режимі повнооктавної клавіатури у висхідному, низхідному та протилежних рухах у межах чотирьох октав. Арпеджіо довгі та короткі. Хроматична гама. Акорди, складені з чотирьох звуків.

Тема 4. Імпорт записаної музики або тембрів із зовнішніх носіїв.

ПРАКТИКА: покрокове виконання дій щодо імпорту записаної музики або тембрів із зовнішніх носіїв (флеш-накопичувачі, MP3 – пристрої) та збереження її у банку даних інструменту.

Тема 5. Обернення тризвуків та септакордів при виконанні твору у режимі акомпанементу FINGERED ON BASS для збереження мелодичної лінії баса.

ПРАКТИКА: гра на синтезаторі простих гармонічних «сіток» у режимі акомпанементу FINGERED ON BASS з використанням тризвуків, септакордів та їхніх обернень. Тональності – до 4-х знаків.

Тема 6. Використання DRUM-MASHINE при виконанні п'єс на всій клавіатурі.

ПРАКТИКА: вивчення та гра музичних творів у режимі повнооктавної клавіатури з використанням DRUM-MASHINE (у стилях народної та сучасної популярної музики).

Тема 7. Поняття про відхилення та модуляції.

ПРАКТИКА: аналіз музичних творів із самостійним визначенням тональностей відхилення або модуляції. Гра нескладних п'єс з відхиленням або модуляцією.

Тема 8. Особливості джазової артикуляції та її відмінності від класичної. Поняття про свінг. Тактові та міжтактові синкопи.

ПРАКТИКА: гра на інструменті п'єс джазових стилів із свінгуванням та іншими особливостями джазової артикуляції.

Тема 9. Блюзовий лад та блюзова форма, їхні характерні особливості.

ПРАКТИКА: виконання нескладних п'єс із блюзовою формою побудови (12 тактів) та мелодією у блюзових ладах.

Тема 10. Гама h –moll

ПРАКТИКА: гра гама різними тембрами у режимі повнооктавної клавіатури у висхідному, низхідному та протилежних рухах у межах чотирьох октав. Арпеджіо довгі та короткі. Хроматична гама. Акорди, складені з чотирьох звуків.

Тема 11. Створення власних композицій. Розвиток вміння підбирати відповідні музичні інструменти або тембри для рішення певних художніх завдань.

ПРАКТИКА: створення власної композиції з мелодії та басу.

Тема 12. Удосконалення навичків ансамблевого музикування. Психофізична та емоційна сумісність учасників ансамблю.

ПРАКТИКА: ансамблеве музикування п'єс з викладачем та з іншими учнями (у складі колективів з 3-5 учасниками). Виконання різних партій.

Тема 13. Вдосконалення навичків читання з листа.

ПРАКТИКА: читання з листа п'єс двома руками - у режимі повнооктавної клавіатури (Normal), а також з використанням автоакомпанементу у режимі звичайного взяття акордів. Бажано використовувати репертуар, що відповідає 3 класу по рівню складності.

Тема 14. Читання з листа гармонічних «сіток».

ПРАКТИКА: читання з листа більш складних гармонічних «сіток» (у 8-, 12- та 16-тактових побудовах) обома руками у режимі повнооктавної клавіатури, а також лівою рукою – у режимі автоакомпанементу (у простих ритмах та повільному темпі).

Тема 15. Подальше вдосконалення навичків імпровізації.

ПРАКТИКА: імпровізація на синтезаторі на базі більш складних гармонічних «сіток» у тональностях до 3-х знаків. Використання характерних імпровізаційних особливостей, притаманних конкретному музичному інструменту або тембру.

Тема 16. Підготовка до контрольного виступу.

ПРАКТИКА: заключний етап вивчення музичного репертуару, спрямований на підготовку до публічного виступу.

Протягом навчального року учень повинен пройти 15-18 різностильових п'єс, зокрема:

- 3-4 етюди (як класичних, так і джазових);
- 1-2 поліфонічних твори;
- 1 твір великої форми;
- 2-3 твори із власним аранжуванням;
- 1-2 власні твори;
- 1-2 класичні п'єси;
- 4-6 естрадних та джазових п'єс.

6 рік навчання

№№	Тема	Загальна кількість годин	Теорія, год.	Практика, год.
1.	Знайомство з MULTY-педами та їх запис	2	0,5	1,5
2.	MIDI-інтерфейс	3	1	2
3.	Гама B-dur	2	0,5	1,5
4.	Редагування тембрів за допомогою еквайзера, реверберації, хоруса, фленджера та інших ефектів	3	1	2
5.	Запис власних композицій у секвенсер при самостійному виконанні.	6	1	5
6.	Запис у секвенсер композицій з використанням «потрекового» виконання	6	1	5
7.	Гама g-moll	2	0,5	1,5
8.	Створення власних композицій (мелодія, бас та гармонічні партії)	6	1	5
9.	Ансамблеве музикування	6	0,5	5,5
10.	Читання з листа	6	0,5	5,5
11.	Читання з листа акордів у цифровому позначенні	6	0,5	5,5
12.	Імпровізація на синтезаторі	6	0,5	5,5
13.	Робота над репертуаром	8	0,5	7,5
		62	9	53

Зміст тем 6 року навчання

Тема 1. Знайомство з MULTY-педами.

ПРАКТИКА: Запис та редагування MULTY-педів. Їхнє використання під час виконання музичних творів або імпровізації.

Тема 2. MIDI-інтерфейс та його комунікативні можливості.

ПРАКТИКА: підключення декількох музичних інструментів по каналу MIDI. Імпорт та експорт музичних файлів або даних.

Тема 3. Вивчення гами B-dur.

ПРАКТИКА: гра гами різними тембрами у режимі повнооктавної клавіатури у висхідному, низхідному та протилежних рухах у межах чотирьох октав. Арпеджіо довгі та короткі. Хроматична гама. Акорди, складені з чотирьох звуків.

Тема 4. Редагування тембрів за допомогою еквайзера, реверберації, хоруса, ділея, фленджера, тембрового або амплітудного вібрата та інших звукових ефектів.

ПРАКТИКА: закріплення отриманих знань на синтезаторі; редагування «пресетних» тембрів за допомогою звукових ефектів.

Тема 5. Знайомство із записом музичних творів у реальному часі за допомогою секвенсера.

ПРАКТИКА: самостійний запис у секвенсер музичних творів у реальному часі.

Тема 6. Запис у секвенсер композицій з використанням «потрекового» виконання та можливість подальшого редагування окремих треків.

ПРАКТИКА: самостійний запис у секвенсер декількох треків («звукових доріжок») та їхнє редагування по балансу або корекція.

Тема 7. Гама g-moll

ПРАКТИКА: гра гами різними тембрами у режимі повнооктавної клавіатури у висхідному, низхідному та протилежних рухах у межах чотирьох октав. Арпеджіо довгі та короткі. Хроматична гама. Акорди, складені з чотирьох звуків.

Тема 8. Створення власних композицій, складених з мелодії, басу та гармонічних партій.

ПРАКТИКА: створення та самостійна оркестровка власних композицій, що складається з мелодії, басу та партій інструментів, що акомпанують, а також ударних.

Тема 9. Удосконалення навичків ансамблевого музикування. Розвиток вміння відновлювати припинену гру з відповідного уривку (із заданої «цифри»).

ПРАКТИКА: ансамблеве музикування п'єс з іншими учнями (у складі колективів з 3-5 учасниками). Виконання різних партій.

Тема 10. Вдосконалення навичків читання з листа.

ПРАКТИКА: читання з листа п'єс двома руками - у режимі повнооктавної клавіатури (Normal), а також з використанням автоаккомпанементу у режимі звичайного взяття акордів. Бажано використовувати репертуар, що відповідає 3-4 класам по рівню складності.

Тема 11. Читання з листа гармонічних «сіток».

ПРАКТИКА: читання з листа більш складних гармонічних «сіток» (у 12-, 16-, 24- та 32-тактових побудовах) обома руками у режимі повнооктавної клавіатури, а також лівою рукою – у режимі автоаккомпанементу (у ритмах сучасної популярної, танцювальної та джазової музики та середньому темпі).

Тема 12. Імпровізація на задану тему або у заданій жанрово-стильовій спрямованості.

ПРАКТИКА: імпровізація на синтезаторі (у тональностях до 4-х знаків) на задану тему, у заданому стилі з використанням характерних особливостей.

Тема 13. Аналіз та робота над музичними творами. Підготовка до контрольного виступу.

ПРАКТИКА: заключний етап вивчення музичного репертуару, спрямований на підготовку до випускного іспиту та/або публічного виступу.

Протягом навчального року учень повинен пройти 12-18 різностильових п'єс, зокрема:

- 2-3 етюди (як класичні, так і джазові);
- 1 поліфонічний твір;
- 1 твір великої форми;
- 2-3 твори із власним аранжуванням;
- 1-2 власні твори;
- 1-2 класичні п'єси;
- 4-6 естрадних та джазових п'єс.

7 рік навчання

№№	Тема	Загальна кількість годин	Теорія, год.	Практика, год.
1.	Удосконалення редагування запису у секвенсері	4	1	3
2.	Редагування окремих треків у секвенсері	4	1	3
3.	Редагування окремих нот у секвенсері	4	1	3
4.	Запис партії ударних за допомогою клавіатури	4	1	3
5.	Створення та аранжування власних композицій	7	1	6
6.	Ансамблеве музикування	7	0,5	6,5
7.	Читання з листа	6	0,5	5,5
8.	Читання з листа акордів у цифровому позначенні	7	0,5	6,5

9.	Імпровізація на синтезаторі	7	0,5	6,5
10.	Робота над репертуаром	12	1	11
		62	8	54

Зміст тем 7 року навчання

Тема 1. Удосконалення та розширення можливостей редагування запису у секвенсері.

ПРАКТИКА: закріплення отриманих знань на синтезаторі.

Тема 2. Редагування окремих треків у секвенсері (баланс, стереофонічна панорама, звукові ефекти).

ПРАКТИКА: самостійне редагування окремих треків у секвенсері.

Тема 3. Можливість редагування окремих нот у секвенсері (їхньої гучності, тривалості та звуко-висотної відповідності).

ПРАКТИКА: самостійне редагування окремих нот у секвенсері.

Тема 4. Запис партії ударних інструментів за допомогою клавіатури. Створення власних паттернів у різних музичних стилях та їхнє фіксування.

ПРАКТИКА: самостійний запис партії ударних інструментів, створення та фіксування власних паттернів.

Тема 5. Створення та аранжування власних композицій.

ПРАКТИКА: створення власних композицій та їхнє аранжування у заданому стилі.

Тема 6. Удосконалення навичок ансамблевого музикування. Розвиток вміння колективної імпровізації.

ПРАКТИКА: ансамблеве музикування п'єс з іншими учнями (у складі колективів з 4-8 учасниками) з почерговою імпровізацією у 8- 12- та 16-тактових побудовах.

Тема 7. Вдосконалення навичок читання з листа.

ПРАКТИКА: читання з листа п'єс двома руками - у режимі повнооктавної клавіатури (Normal), а також з використанням автоакомпанементу у режимі звичайного взяття акордів. Бажано використовувати репертуар, що відповідає 4-5 класам по рівню складності.

Тема 8. Читання з листа гармонічних «сіток».

ПРАКТИКА: читання з листа складних гармонічних «сіток» (у 12-, 16-, 24- та 32-тактових побудовах) обома руками у режимі повнооктавної клавіатури, а також лівою рукою – у режимі автоакомпанементу (використовуючи різноманітні стилі та темпи).

Тема 9. Вдосконалення навичок імпровізації на задану тему або у заданій жанрово-стильовій спрямованості.

ПРАКТИКА: імпровізація на синтезаторі (у тональностях до 5-х знаків) на задану тему, у заданому стилі з використанням ламаних арпеджіо, хроматизмів, прохідних звуків тощо.

Тема 10. Робота над музичними творами. Підготовка до контрольного виступу.

ПРАКТИКА: заключний етап вивчення музичного репертуару, спрямований на підготовку до випускного іспиту та/або публічного виступу.

Протягом навчального року учень повинен пройти 12-16 різностильових п'єс, зокрема:

- 2-3 етюди (як класичних, так і джазових);
- 1 поліфонічний твір;
- 1 твір великої форми;
- 2-4 твори із власним аранжуванням;
- 1-2 власні твори;
- 6-8 естрадних та джазових п'єс.

Критерії контролю за навчальним процесом

Контроль та облік успішності учнів здійснюється у формі випускного іспиту, перевірних іспитів, академічних концертів, технічних заліків та контрольних занять. Поточний контроль здійснюється безпосередньо при роботі у класі та оцінюється за 12-бальною шкалою, що відображається у журналі викладача.

На випускному іспиті учні, що закінчили навчання по класу синтезатора як основного предмету, виконують 4-5 творів, аранжування яких можуть бути виконані самостійно та охоплюють різноманітні стилі (класичної, народної та сучасної музики). Припустимо виконання 1-2 власних творів. Також 1-2 п'єси можуть виконуватись учнем у супроводі акомпанементу (фонограми), записаних у секвенсер синтезатора самостійно або за допомогою викладача.

Для перевірних іспитів та академічних концертів учні повинні підготувати від 2 до 4 різностильових творів. Припустимо один з них виконувати в ансамблі з викладачем або з іншими учнями.

На контрольних уроках здійснюється перевірка засвоєння учнем практичних навичок – вміння підбирати по слуху, читання з листа (по нотах або у цифровому позначенні), імпровізації та аранжування. Контроль відбувається шляхом спостереження за виконанням учнем конкретних творчих або технічних завдань.

Критерії оцінювання результативності учнів

Кожен публічний виступ учня підлягає оцінюванню.

Програми

виступів та індивідуальні плани кожного учня складаються особисто викладачем та затверджуються на засіданні відділу. Предметом оцінювання є аранжування музичних творів, а також їхнє безпосереднє виконання.

Оцінювання здійснюється за 12-бальною шкалою. Рівень

досягнень приймається як високий (12, 11 та 10 балів), достатній (9, 8 та 7 балів), середній (6, 5 та 4 бали), початковий або недостатній (3, 2 та 1 бал).

Оцінка 12 та 11 ставиться за яскраве та впевнене виконання, що емоційно відповідає змісту музичного твору, демонструє розвинені технічні навички, професійне володіння інструментом та загальну сценічну культуру.

Оцінка 10 балів припускає виконання у більш повільному темпі або виступ з недостатнім артистизмом за рахунок надмірного хвилювання.

9 балів ставиться, якщо учень досить змістовно виконав програму, але не продемонстрував яскравого та впевненого звучання; або мав поодинокі технічні недоліки (наприклад, деякі помилки в аранжуванні, невірну організацію виконавського апарату, тощо).

У 8 та 7 балів оцінюється виступ, якщо учень у цілому розуміє особливості змісту та форми представлених творів, але йому важко донести це до слухача; при апікатурних та постановочних недоліках, що заважають цілісному сприйманню музики, а також при штрихових помилках.

Оцінка у 6, 5 та 4 бали виставляється, якщо учень не виявляє ніякого особистого відношення до музичних п'єс та має певні виконавські та технічні недоліки, а аранжування не було виконано самостійно. Подібне суто формальне виконання зазвичай супроводжується значними текстовими та штриховими помилками, зупинками та повторенням деяких фрагментів.

Найнижчі бали - 3, 2 та 1 – ставляться у випадку поганого володіння синтезатором, за грубі помилки у аранжуванні та під час виконання, а також при повній відсутності емоційного сприйняття музичного твору.

Приблизний перелік педагогічного репертуару

1 рік навчання

О. Гнесіна Маленькі етюд*
Л. Шите Етюд
Г. Гумберт Етюд
Г. Мурадян Джазові етюд №№ 1-3
М. Шмітц Джазові вправи та етюд №№ 1-7
Лі Івенс Прості джазові етюд
Укр. нар. пісня «Іди, іди, дощику»
Укр. нар. пісня «Сонечко»
Укр. нар. пісня «Подольночка»
Укр. нар. пісня «Ніч яка місячна»
Укр. нар. пісня «Вийди, вийди, Іванку»
Укр. нар. пісня «Несе Галя воду»
Укр. нар. пісня «Коляд, коляд, колядниця»
Укр. нар. пісня «Грицю»
Укр. нар. пісня «Ой ти, дівчино, заручена»
Білор. Нар. пісня «Перепілонька»
Амер. нар. пісня «Chilly Winds»
Амер. нар. пісня «Lonesome Road»
Амер. нар. пісня «Yankee Doodle»
Амер. нар. пісня «Roll On, Roll On»
Амер. блюз «Rabbit Foot Blues»
Польська нар. пісня «Два коти»
Польська нар. пісня «Вісла»
Нім. нар. пісня «Ach, mein leiber Augustin»
Франц. нар. пісня «Три вірних друзяки»

* Усі твори, запропоновані у переліку, можна знайти у Інтернеті у вільному доступі на вітчизняних та зарубіжних ресурсах. Варіанти обробки та аранжування обираються на розсуд викладача, можливе використання власного аранжування.

Англ. нар. пісня «Dance With Me, My Friend»
Шотл. нар. пісня «Зелені рукава»
Г.Артоболєвська «Вальс песиків», «Живемо ми у горах»
М. Красев «Журавель»
В. Калініков «Тінь, тінь»
І. Філіп «Колискова»
О.Гедіке «Рігодон»
Л. Бекман «Ялинонька»
О.Філіпенко «Веселий музика»
Ф. К. Грубер «Silent Night»
Ж. Арман П'єса
Й. Гайдн Анданте (уринок з симфонії «Сюрприз»)
Л. ван Бетховен «Ода до радості»(з фіналу симф.№ 9,ор.125)
Г.-Ф. Телеман П'єса
Д. Штейбельт Адажіо
Л. Моцарт Менует
Д. Тюрк Аріозо
П. Чайковський Вальс (з балету «Спляча красуня»)
С. Фостер «Swanee River»
Д. Уотт «Три поросяти»
Ф. Кеверен «Magnet March»
Ф. Кеверен «The Stream»
Дж. П'єрпон «Jingle Bells»
Е. Престлі «Love Me Tender»
М. Хіл «Happy Birthday»
Б. Бойд «Dance Of The Court Jester»
Х. Цицарос «Tribal Celebration»
М. Мієр «Surfboard Boogie»
М. Мієр «Sneaky Business»
М. Мієр «Just Struttin' Alone»
Г. Мурадян «Перший вальс»
Г. Мурадян «Весела прогулянка»
Г. Гладков «Пісенька Левенятка та Черепахи»
М. Замороко «Потяг йде»

2 рік навчання

Л. Шите Етюди
К. Черні Етюд C-dur
Лі Івенс Прості джазові вправи та етюди
М. Шмітц Джазові вправи та етюди №№ 8-13
О. Пітерсон Jazz Exercise and Menuet №4 та №5 (з 1 зошиту)
Укр. нар. пісня «Дударик»
Укр. нар. пісня «Спать мені не хочеться»
Укр. нар. пісня «Веснянка»
Укр. нар. пісня «Ой, лопнув обруч»
Укр. нар. пісня «Їхав козак за Дунай»
Укр. нар. пісня «Ой, на горі калина»
Укр. нар. пісня «Ой, за гаєм, гаєм»
Укр. нар. пісня «Сонце низенько»
Укр. нар. пісня «За нашим stodолом»
Укр. нар. пісня «Місяць на небі»
Укр. нар. пісня «Ой, у гаю, при Дунаю»
Амер. нар. пісня «Take This Hummer»
Амер. блюз «Kansas City»
Англ. нар. пісня «Hush, Little Baby»
Франц. нар. пісня «Sur le Pont d'Avignon»
Франц. нар. пісня «La Caille»
Іспанська нар. пісня «Las Nubes y la Esperanza»
Г. Персел Арія
Ж.-Ф. Рамо Рігодон
Г. Гендель Менует
Й.С. Бах «Волинка»
Й.С. Бах Маленька прелюдія № 2 C-dur
І. Гумель Легка п'еса
В.А. Моцарт Менует F-dur
В.А. Моцарт АLEGRO
Л. Ван Бетховен «Бабак»
Л. Ван Бетховен «Тірольська пісня»
Ф. Кулау Сонатина C-dur, I ч.
П.І. Чайковський Старовинна французька пісенька

Д. Кабалевський Клоуни
Н. Рота «Speak Softly Love» (з к/ф «Хрещений батько»)
Е. Л. Уебер «Memory»
Дж. Ленон – П. Макартні «I Will»
Дж. Ленон – П. Макартні «All My Loving»
Дж. Ленон – П. Макартні «Ob-la-di, Ob-la-da»
М. Молдін «Королівський танець» (з циклу «5 прелюдій для синтезатору»)
М. Мієр «Seventh Street Blues»
М. Мієр «Don't Wanna' Leave You Blues»
О. Бурковська «Бугі»
Б. Карлтон «Ja-Da»
Л. Хендман «Are You Lonesome Tonight»
Дж. Лейтон «After You've Gone»
Д. Шенбергер «Whispering»
В. Янг «Sweet Sue, Just You»
Р. Роджерс «Edelweiss»
Д. Маркс «All Of Me»
Дж. Гершвін «Somebody Loves Me»
Дж. Гершвін «But Not For Me»
Дж. Гершвін «Lady Be Good»
Д. Лейтон «After You've Gone»
В. Дональдсон «Yes, Sir, That's My Baby»
Є. Крилатов «Колискова ведмедичі» (з м/ф «Умка»)
Г. Гладков «Пісенька Голубого Щеняти» (з м/ф «Голубе Щеня»)
М. Замороко Блюз

3 рік навчання

Л. Шітте Етюди
О. Жилінський Етюд
О. Лемуан Етюди № 11 та 20
А. Лешгорн Етюди №№ 8 та 4
М. Шмітц Джазові вправи та етюди №№ 14-22

О. Пітерсон Jazz Exercise and Menuet №8 та №12 (з 1 зошиту)
О. Пітерсон Jazz Etude and Piece №1 та №5 (з 2 зошиту)
М. Дворжак Джазові етюд №№ 2 та 3
Укр. нар. пісня «Гандзя»
Укр. нар. пісня «Ой, у вишневому садку»
Укр. нар. пісня «Ой, дівчино, шумить гай»
Укр. нар. пісня «Цвіте терен»
Укр. нар. пісня «Ой, ти чуєш, дубе»
Укр. нар. пісня «Місяць на небі»
Амер. спірічуел «Go Down, Moses»
Ісп. нар. пісня «Las Asturiana»
Італ. нар. пісня «Santa Lucia»
Й.С. Бах Менует G-dur
Й.С. Бах Маленька прелюдія № 3 c-moll
Й.С. Бах Маленька прелюдія №10 g-moll
Ф.-Е. Бах Маленька фантазія
Д. Циполі Менует d-moll
Ж. Арман Фугета
Г. Гендель Сарабанда d-moll
А. Корелі Сарабанда
Й. Гайдн Менует G-dur
Л. Ван Бетховен «Німецький танок»
Дж. Верді Марш (з опери «Аїда»)
М. Клементі Сонатина C-dur, I ч.
Л. ван Бетховен Сонатина G-dur, I ч.
О. Гнесіна Варіації G-dur
Р. Шуман «Солдатський марш»
Р. Шуман «Сміливий вершник»
А. Хачатурян Андантино
Д. Шостакович Гавот
В. Косенко Вальс
К. Стеценко «Вечірня псня»
О. Злотник «Зелений гай»
Д. Дасен «Et Si Tu N'existais Pas»
Дж. Ленон – П. Макартні «Get Back»

Дж. Ленон – П. Макартні «Yellow Submarine»
Дж. Ленон – П. Макартні «Yesterday»
Дж. Ленон – П. Макартні «Hey, Jude»
Б. Гребенціков «Под небом голубым»
О. Рибніков «Я тебя никогда не забуду» (з рок-опери «Юнона та Авось»)
М. Молдін «Медитація» (з циклу «5 прелюдій для синтезатора»)
Стінг «Shape Of My Heart»
Дж. Лоуренс «All Or Nothing At All»
Дж. Гершвін «I've Got Rhythm»
Дж. Гершвін «It Don't Mean a Thing (If It Ain't Got That Swing)»
Дж. Мерсер «Dream»
Е. Ренд «Only You»
Л. Пріма «Sing, Sing, Sing»
Ч. Чаплін «Smile»
Ш. Брукс «Some Of These Days»
М. Легран «I Will Wait For You»
Б. Кемпферт «Strangers In The Night»
Дж. Герман «Hello, Dolly!»
Ф. Черчіл «Someday My Prince Will Come»
Д. Юменс «Tea For Two»
В. Янг «Sweet Sue, Just You»
Н. Рота «A Time For Us» (з к/ф «Ромео та Джульєта»)
Б. Кемпферт «Strangers In The Night»
Г. Манчіні «Moon River»
Дж. Хорнер «My Heart Will Go On» (з к/ф «Титанік»)
С. Ролінз «St. Thomas»
А. Челентано «Soli»
К. Мінеллоно «Mamma Maria»
Д. Крамер «Пострибаймо!»
Г. Сасько «Пісенька дощика» (з м/ф «Капітошка»)
Е. Доуша «Джаз-вальс»
Е. Доуша «Sweet»
Т. Кароль «Україна – це ти»

4 рік навчання

- К. Черні Етюд № 36 та 71, тв.139
Г. Беренс Етюд № 4, тв.61
Ф. Бургмюлер «Балада»
М. Шмітц Джазові вправи та етюди №№ 23-35
М. Дворжак Джазовий етюд № 5
Укр. нар. пісня «Коломийка»
Ісп. нар. пісня «Las Flores Di Espana»
Італ. нар. пісня «Ragazza da Sorrento»
Д. Качіні «Ave, Maria»
А. Вівальді Сіциліана
Й.С. Бах Маленька прелюдія № 6 d-moll
Й.С. Бах Маленька прелюдія № 2 c-moll
Й.С. Бах Двоголосна інвенція C-dur
В. А. Моцарт Сонатина C-dur, I ч.
Л. ван Бетховен Сонатина F-dur, I ч.
Ф. Шуберт Вальс
Р. Шуман П'єса (тв. 68)
С. Прокоф'єв Марш (з симфонічної казки «Петрик та Вовк»)
Ф. Пуленк Staccato
В. Косенко Дощик
С. Джоплін «Entertainer»
В. Івасюк «Червона рута»
Дж. Ленон – П. Макартні «In My Life»
Дж. Ленон – П. Макартні «Lady Madonna»
Дж. Ленон – П. Макартні «Michelle»
Дж. Ленон – П. Макартні «If I Fell»
Дж. Ленон – П. Макартні «And I Love Her»
М. Молдін «Джем» (з циклу «5 прелюдій для синтезатора»)
Дж. Н'юкірк «I Wanna Do It All»
М. Дунаєвський «Вітер змін» (з к/ф «Мері Попінс, до побачення!»)
Стінг «In The Moonlight» (з к/ф «Сабріна»)
Дж. Керн «Smoke Gets In You're Eyes»
Б. Стрейхорн «Take "A" Train»

- Д. Раскин «Laura»
Дж. Мак'ю «I Can't Give You Anything But Love»
А. Маре «Паризький гамен»
Ф. Фішер «Chicago»
Г. Мілер «Moonlight Serenade»
Дж. Ширінг «Lullaby Of Birdland»
Дж. Гершвін «The Man I Love»
Дж. Гершвін «Summertime»
Д. Елінгтон «It Don't Mean A Thing If It Ain't Got That Swing»
Б. Стрейхорн «Satin Doll»
Ж. Косма «Autumn Leavers»
М. Альберт «Feelings»
Г. Гладков «Пісенька Бременських музикантів» (з м/ф «Бременські музиканти»)
Е. Доуша «Cool»
М. Деніс «Angel Eyes»
А. Поп «L'Amoure Est Blue»
Б. Хеб «Sunny»
Дж. Вейс «What A Wonderful World»
Р. Келі «You Are Not Alone»
І. Поклад «Тече вода»
Т. Петриненко «Україна»
Т. Кароль «Намалюю тобі зорі»

5 рік навчання

- Г. Беренс Етюд № 17, тв.88
А. Лешгорн Етюди №№ 1-4, тв.66
М. Шмітц Джазові вправи та етюди №№ 36-43
О. Пітерсон Jazz Exercise №2 та №3 (з 3 зошиту)
М. Дворжак Джазовий етюд № 20
Амер. блюз «Good Morning Blues»
Й. С. Бах Двоголосна інвенція d-moll
Й. С. Бах Двоголосна інвенція a-moll
Й. Гайдн Соната D-dur, II та III чч.

П. І. Чайковський «Солодка мрія»
Д. Шостакович Романс
С. Прокоф'єв «Ранок»
Р. Глієр Колискова
Д. Кабалеvський Легкі варіації на тему укр. народної пісні
Ю. Іщенко «Осінній настрої»
Г. Рейні «See, See, Rider»
Дж. Блек «When The Saints Go Marching In»
У. Хенді «St. Louis Blues»
А. Варламов «Уходить вечір»
М. Дунаєвський «Кольорові сни» (з к/ф «Мері Попінс, до побачення!»)
Дж. Ленон – П. Макартні «Here, There And Everywhere»
Дж. Ленон – П. Макартні «When I'm 64»
Дж. Ленон – П. Макартні «Blackbird»
Дж. Ленон – П. Макартні «She's Leaving Home»
Стінг «Fields Of Gold»
Дж. Гершвін «Fascinating Rhythm»
Г. Уорен «Chattanooga Choo Choo»
Г. Уорен «Blue Serenade»
Д. Грін «Body And Soul»
Дж. Корі «I Left My Heart In San Francisco»
Б. Ховард «Fly Me To The Moon»
К. Портер «Night And Day»
К. Портер «It's All Right With Me»
Д. Елінгтон «Satin Doll»
Х. Тізол «Caravan»
Дж. Мендел «The Shadow Of Your Smile»
Дж. Керн «All The Things You Are»
Е. Моріконе «Chi Mai» (з к/ф «Професіонал»)
Дж. Мелсон «Blue Bayou»
А. К. Жобім «The Girl From Ipanema»
А. К. Жобім «Desafinado»
Ф. Лей «Un Homme Et Une Femme»
Дж. Стайн «People»

АВВА «I Have A dream»
Ш. Азнавур «Yesterday When I Was Young»
В. Івасюк «Балада про дві скрипки»
С. Вакарчук «Відпусти»
О. Пономарьов «Варто чи ні»
А. Кочетова «Смайлик»
Х. Соловій «Тримай»

6 рік навчання

Г. Беренс Етюд №№ 5-9, тв. 61
М. Шмітц Джазові вправи та етюд №№ 44-53
О. Пітерсон Jazz Exercise №№ 5-8 (з 3 зошиту)
Й. С. Бах Двогосна інвенція B-dur
Г. Ф. Гендель Прелюдія та Алеманда (з 12 легких п'єс)
Л. ван Бетховен Соната № 20, I ч.
К. Вебер Анданте з варіаціями
Ф. Шуберт Вальс G-dur
К. Сен-Санс, ар. В. Сіказяна «Лебідь» (з «Карнавалу тварин»)
А. Пекарович «The Dream Come True»
Ф. Карле «Sunrise Serenade»
Д. Елінгтон «Do Nothin' Till Yu Hear From Me»
К. Портер «It's All Right With Me»
В. Дюк «April In Paris»
Г. Уорен «Serenade In Blue»
Е. Гарнер «Misty»
Х. Кармайл «Georgia On My Mind»
Е. Моріконе «Friends» (з к/ф «Одного разу в Америці»)
Д. Брубек «Bossa Nova USA»
Р. Блум «Fools Rush In»
А. К. Жобім «How Insensitive»
К. Френч «Let Me Try Again»
Е. Джон «Can You Feel the Love Tonight» (з м/ф «Король-лев»)
Стінг «Fragile»
Ф. Колінз «You'll Be In My Heart»

К. Суесдорф «Moonlight In Vermont»
Н. Даймонд «You Don't Bring Me Flowers»
М. Джексон «The Way You Make Me Feel»
І. Карабиць «Мати наша, сива горлице»

7 рік навчання

К. Черні Етюди (на вибір), тв.299
М. Парцхаладзе Етюд D-dur
О. Пітерсон Jazz Exercise №№ 9-11 (з 3 зошити)
М. Дворжак Джазовий етюд № 25
Й. С. Бах Триголосо інвенція № 11
Й. С. Бах Алеманда з французької сюїти h-moll
Д. Бортнянський Соната F-dur, I ч.
В. А. Моцарт Рондо D-dur
К. Портер «Dancing Beguine»
П. Дезмонд «Take Five»
В. Дюк «Autumn In New York»
Дж. Кендер «Cabare»
Р. Роджерс «My Funny Valentine»
А. К. Жобім «Meditation»
Б. Голсон «Whisper Not»
С. Абреу «Тіко-тіко»
М. Мінков «Старий рояль»
М. Замороко «Кінець шляху»
Б. Еванс «Ти ще дитина»
Т. Монк «Round About Midnight»
Дж. Джуфрі «Four Brothers»
В. Юманс «More Than You Know»
Д. Брубек «Blue Rondo Alla Turka»
Ч. Корія «Spain»
Стінг «La Belle Dame Sans Regret»
Е. Джон «Sorry seems to be hardest world»
К. Доніда «I Who Have Nothing»
Т. Бахлер «She's Out Of My Life»

Список використаної та рекомендованої літератури:

1. M. Schmitz Jazz Parnass (I та II), VEB Deutscher Verlag fur Musik Leipzig
2. The Beatles. 100 Hits for All Keyboards, Wise Publications, 1988
3. 100 of the Best Songs Ever! For Keyboard, Music Sales Ltd, 2000
4. Sixty of the World's Easiest to Play Songs with 3 Chords, Hal Leonard, 1990.
5. Huns-Gunter Heumann Romantic Pop Piano, Bosworth Edition, 1991
Christophe Martin de MONTAGU Claviers et Synthétiseurs Pour les Nuls, Editions First, Paris, 2005
6. Tricia Woods Easy Soloing For Blues Keyboard, Alfred Publishing Co Inc, UK, 2007
7. N. Litten Keyed Up: Blue Book, Alfred Publishing Co Inc, UK, 2010
8. Eduard Dousa Devet jazzovich minietud, Mucica Gioia, Praha, 2012
9. M. Manus, W. Palmer & T. Palme Keyboard 101, Alfred Publishing Co Inc, UK, 2013
10. Martha Mier Jazz, Rags & Blues, Alfred Publishing, USA, 2013
11. J. Hammer Fast Forward – Cool Blues Keyboard, Sheetmusicplus, USA, 2014
12. Complete Keyboard Player: 21st Century Love Songs, Wise Publications, UK, 2014
13. Easy 4-Chord Keyboard Songbook: Popular Hits, Wise Publications, UK, 2015
14. Noah Baerman The Versatile Keyboardist, Alfred Publishing Co Inc, UK, 2015
15. Jeremy Ward Electronic keyboard, Published by Trinity College, London, UK, 2015

16. Л. Жульєва, В. Красовський Популярні зарубіжні мелодії, «Мелосвіт», Київ, 2004
17. Без свинга нет музики «Фактор», Харьков, 2007
18. Г. Сасько Улюблені пісні з мультфільмів (вип.1, 2, та 3) «Гроно», Київ, 2004
19. В. Полянський Американські блюзи «Мелосвіт», Київ, 2004
20. О. Пітерсон Джазові зошити 1, 2 та 3 «Мелосвіт», Київ, 2004
21. «Популярні музичні мелодії» «Мелосвіт», Київ, 2004
22. А. Іваницький Хрестоматія з українського музичного фольклору, «Музична Україна», 2008
23. Лі Івенс Техніка гри джазового піаністу, «Музична Україна», Київ, 1985
24. Лі Івенс Ритми джазу «Музична Україна», Київ, 1986
25. Мілан Дворжак Вибрані джазові етюди для фортепіано, «Мелосвіт», Київ, 2005
26. М. Дунаєвський Музика з к/ф «Мері Попінс, до побачення!», «Мелосвіт», 2004
27. М. Облещук Сонце України «Богдан», Тернопіль, 2012
28. П. Сиротюк Юним піаністам, «Богдан», Тернопіль, вип.1-3
29. С. А. Барсукова Джаз для дітей, «Фенікс», Київ, 2002
30. В. Симоненко Мелодії джазу. Антологія «Музична Україна», 1984
31. Л. Петренко Играю на синтезаторе, «Музыка», М., 2000
32. В. Пешняк Курс гри на синтезаторе, «Композитор» М., 2000
33. И. Г. Шавкунов Мой инструмент – синтезатор «Композитор», Спб., 2002
34. Ю. Чугунов «Святой Томас» «Мелограф», М., 2000
35. М.Ю.Тимонін Шедевы мировой классики и эстрады в переложении для синтезатора «Арт-Сервис», 2006

Список корисних інтернет-ресурсів:

1. <http://www.sheetmusicplus.com/search/instruments/electronic-keyboard/900032>
2. https://www.8notes.com/keyboard/sheet_music/
3. <http://www.nocread.com/easy-electronic-keyboard-music-book.html>
4. <http://www.nocread.com/easy/easy-soloing-for-jazz-keyboard-book-cd.html>
5. <http://www.ebay.co.uk/bhp/keyboard-song-book>
6. <https://www.musicboxmeadowhall.co.uk/collections/keyboard>
7. http://www.sheetmusicplus.com/title/popular-classics-sheet-music/18750494?ac=1&aff_id=73820
8. http://www.musicroom.com/se/id_no/0442057/details.html
9. <http://notonosec.at.ua/load/drugie/sintezator/32>

ДЛЯ НОТАТОК
